

MẠNG LƯỚI VÀ CHẤT LƯỢNG DỰ BÁO THỜI TIẾT HẠN NGẮN, HẠN VỮA GIAI ĐOẠN TỪ NĂM 1991-1999

KS. Hoàng Oanh

Trung tâm quốc gia dự báo KTTV

Xuất phát từ yêu cầu phục vụ cho sự nghiệp phát triển kinh tế-xã hội, quốc phòng, trong đó trọng tâm là phục vụ phòng chống giảm nhẹ thiên tai, sản xuất nông lâm nghiệp, khai thác năng lượng, dầu khí, giao thông vận tải, phân vùng quy hoạch, xây dựng cơ bản, kiểm soát, bảo vệ tài nguyên và môi trường, Trung tâm quốc gia dự báo, các Đài KTTV Khu vực và các Trung tâm dự báo KTTV tỉnh đảm nhiệm công tác dự báo và phục vụ thông tin KTTV, đáp ứng các yêu cầu trên.

I. Tình hình dự báo hiện nay

Thời kỳ từ năm 1991- 1994, ở trung ương, Cục dự báo KTTV chỉ đạo công tác dự báo ở các Đài KTTV tỉnh, thành phố. Từ cuối năm 1994 đến nay, Trung tâm quốc gia dự báo KTTV đảm nhiệm công tác dự báo nền và chỉ đạo công tác dự báo trên phạm vi toàn quốc. Ở các địa phương, theo cơ cấu tổ chức mới, hình thành 9 Đài KTTV Khu vực:

1/ *Đài KTTV khu vực Tây Bắc*: Trụ sở Đài tại thị xã Sơn La, có 2 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Lai Châu và Hoà Bình). Đài trực tiếp làm dự báo cho tỉnh Sơn La.

2/ *Đài KTTV khu vực Việt Bắc*: Trụ sở Đài tại thành phố Việt Trì, có 7 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Thái Nguyên, Tuyên Quang, Hà Giang, Lào Cai, Yên Bái, Bắc Cạn và Vĩnh Phúc). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Việt Trì và tỉnh Phú Thọ.

3/ *Đài KTTV khu vực Đông Bắc*: Trụ sở Đài tại thành phố Hải Phòng, có 5 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Quảng Ninh, Lạng Sơn, Cao Bằng, Bắc Giang và Bắc Ninh). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Hải Phòng.

4/ *Đài KTTV khu vực đồng bằng Bắc Bộ*: Trụ sở Đài tại thành phố Hà Nội, có 7 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Hà Tây, Hải Dương, Hưng Yên, Nam Định, Hà Nam, Ninh Bình và Thái Bình). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Hà Nội.

5/ *Đài KTTV khu vực Bắc Trung Bộ*: Trụ sở Đài tại thành phố Vinh, có 2 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Thanh Hoá và Hà Tĩnh). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Vinh và tỉnh Nghệ An.

6/ *Đài KTTV khu vực Trung Trung Bộ*: Trụ sở Đài tại thành phố Đà Nẵng, có 5 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Quảng Ngãi, Quảng Bình, Quảng Trị, Quảng Nam và Thừa Thiên -Huế). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Đà Nẵng.

7/ *Đài KTTV khu vực Nam Trung Bộ*: Trụ sở Đài tại thành phố Nha Trang, có 4 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Bình Thuận, Ninh Thuận, Phú Yên và Bình Định). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Nha Trang và tỉnh Khánh Hoà.

8/ *Đài KTTV khu vực Tây Nguyên*: Trụ sở Đài tại thành phố Pleiku, có 3 Trung tâm Dự báo KTTV tỉnh (Đắk Lắk, Lâm Đồng và Kon Tum). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Pleiku và tỉnh Gia Lai.

9/ *Đài KTTV khu vực Nam Bộ*: Trụ sở Đài tại thành phố Hồ Chí Minh, có 16 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh (Đồng Nai, Bình Dương, Tây Ninh, Long An, Tiền Giang, Bến Tre, Vĩnh Long, Đồng Tháp, An Giang, Cần Thơ, Kiên Giang, Cà Mau, Sóc Trăng, Trà Vinh, Bà Rịa-Vũng Tàu và Bình Phước). Đài trực tiếp làm dự báo cho thành phố Hồ Chí Minh.

Trong các Đài khu vực có phòng dự báo làm nghiệp vụ dự báo KTTV trong phạm vi toàn khu vực, có nhiệm vụ giúp Giám đốc chỉ đạo nghiệp vụ, kỹ thuật các

Trung tâm Dự báo KTTV tỉnh. Các trung tâm dự báo KTTV tỉnh đảm nhiệm công tác dự báo và phục vụ KTTV ở địa bàn tỉnh. Cho đến nay, mạng lưới thông tin giữa Trung tâm Quốc gia Dự báo và các Đài KTTV khu vực đã được cải thiện. Công tác thu thập số liệu và kênh thông tin trao đổi giữa Trung ương và các địa phương đã được hoàn chỉnh trên phạm vi cả nước.

Đáp ứng yêu cầu hiện đại hoá của Ngành, công tác dự báo KTTV phải phát triển, tiếp cận với trình độ hiện đại, hoà nhập với cộng đồng quốc tế và trong khu vực, nhất là từ khi Việt Nam là thành viên khối ASEAN, chúng ta phải vươn lên trên nhiều mặt để có thể hợp tác tốt hơn, trong đó công tác dự báo KTTV là một khâu quan trọng.

Việc củng cố và phát triển công tác dự báo KTTV hạn ngắn, hạn vừa của các Đài khu vực và các Trung tâm dự báo là một nhiệm vụ cấp thiết theo chủ trương tăng cường quản lý kỹ thuật của Ngành KTTV.

II. Chất lượng dự báo

Phục vụ dự báo là một trong những khâu then chốt, quan trọng của ngành KTTV, từ trung ương đến các địa phương. Song, muốn phục vụ dự báo có hiệu quả thì vấn đề quan trọng là chất lượng dự báo phải được bảo đảm ở mức độ nhất định theo yêu cầu ngày một nâng cao. Hiện nay, phục vụ dự báo không chỉ có phòng chống, giảm nhẹ thiên tai mà còn phục vụ rộng rãi yêu cầu ngày càng đa dạng của đời sống nhân dân, các lĩnh vực kinh tế, quốc phòng.... Dưới đây, xin điểm lại chất lượng dự báo KTTV trong thời gian qua.

1. Chất lượng dự báo hạn ngắn

Theo báo cáo kết quả về dự báo hạn ngắn trong 8 năm qua, nhìn chung, các Đài KTTV khu vực và các Trung tâm dự báo KTTV ở các tỉnh có nhiều tiến bộ rõ rệt, nhiều địa phương trước kia thuộc loại trung bình nay đã vươn lên, hầu hết các Đài KTTV khu vực và các Trung tâm dự báo KTTV tỉnh đều đạt mức chính xác trên trung bình ($\geq 80\%$). Một số Đài đạt mức chính xác khá cao ($\geq 85\%$), như các Đài KTTV khu vực Đông bằng Bắc Bộ, Bắc Trung Bộ, Trung Trung Bộ, Nam Trung Bộ, Tây Nguyên và Nam Bộ. Chất lượng dự báo hạn ngắn của Trung tâm QGDB KTTV cho các khu vực đất liền đạt 86%, trên biển 87% và tại Hà Nội 85%.

Qua tổng kết chúng ta thấy: chất lượng dự báo các tháng mùa mưa thấp hơn các tháng mùa đông; các tháng mùa đông chuyển tiếp sang mùa hè chất lượng chưa được ổn định. Do điều kiện địa lý nên chất lượng dự báo tăng dần từ bắc vào nam.

2. Chất lượng dự báo hạn vừa

a/- Cả 9 Đài KTTV khu vực đã gửi đầy đủ các bản tin thông báo tháng, bản tin dự báo 10 ngày, báo cáo tháng, các bản tin thời tiết nguy hiểm, tổng kết quý và tổng kết năm.

- Trong số 51 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh, có 35 Trung tâm gửi thông báo tháng và bản tin dự báo 10 ngày về Trung tâm QGDBKTTV tương đối đầy đủ (đạt 96%); Trung tâm dự báo KTTV các tỉnh còn lại không gửi bản tin dự báo tháng và dự báo 10 ngày về Trung tâm QGDB KTTV nên không đánh giá và tổng kết được chất lượng dự báo hạn vừa.

Trong 3 năm trở lại đây, bản tin dự báo tháng và dự báo 10 ngày ở các địa phương trên phạm vi toàn quốc đã tiến bộ rất nhiều. Về hình thức, các bản tin in đẹp và rõ ràng, về nội dung, các bản tin có đầy đủ các hạng mục theo yêu cầu chuyên môn.

Mức chính xác trung bình trong thời gian qua ở các Đài khu vực và các Trung tâm dự báo tỉnh thuộc khu vực phía bắc đều đạt $\geq 70\%$. Sai sót chủ yếu là dự báo gió mùa đông bắc và lượng mưa, chất lượng thấp thường rơi vào các tháng chuyển mùa từ mùa đông sang mùa hè và chất lượng các tháng mùa hè thấp hơn các tháng mùa đông. Qua đánh giá chất lượng dự báo 10 ngày, nhận thấy, các Đài KTTV khu vực và các Trung tâm dự báo KTTV tỉnh thường đánh giá mức chính xác cao hơn so với Trung tâm QGDB KTTV. Có thể tiêu chuẩn đánh giá chất lượng đã qui định chưa được thực hiện một cách đầy đủ.

b/ Chất lượng dự báo hạn vừa các Đài KTTV ở Trung Bộ và các Trung tâm dự báo KTTV, mức chính xác trung bình phần lớn đạt 75%. Còn một vài trung tâm như: Thừa Thiên -Huế, Quảng Ngãi và Quảng Trị chưa gửi bản số liệu 10 ngày về Trung tâm nên việc đánh giá còn gặp khó khăn.

c/ Chất lượng dự báo hạn vừa của Đài khu vực Tây Nguyên và các Trung tâm dự báo KTTV tỉnh đạt 75%. Đài khu vực Nam Bộ mức chính xác trung bình đạt trên 75%. Ở đây, chúng tôi chỉ tổng kết được chất lượng của Đài KTTV khu vực Nam Bộ, còn 16 Trung tâm dự báo KTTV tỉnh thuộc khu vực Nam Bộ, do không gửi bản tin về Trung tâm và Đài khu vực Nam Bộ cũng không gửi đầy đủ bản đánh giá tổng hợp chất lượng hạn vừa của Đài và 16 Trung tâm, nên không có cơ sở tổng kết và đánh giá được.

d/ Chất lượng dự báo hạn vừa của Trung tâm quốc gia dự báo KTTV, dự báo xu thế cho các khu vực trên phạm vi toàn quốc đều đạt 80%. Các khu vực có mức chính xác cao hơn 80% là khu vực Tây Nguyên và Nam Bộ. Nhìn chung, chất lượng dự báo hạn vừa tại Trung tâm đạt loại khá. Chất lượng dự báo 10 ngày của Trung tâm tương đối ổn định, một phần nhờ các kết quả tổng kết, nghiên cứu, xây dựng cơ sở kỹ thuật và áp dụng công nghệ dự báo mới... có tác dụng để các địa phương tham khảo, sử dụng.

III. Kết luận và kiến nghị

1. Kết luận

Trong 8 năm qua, công tác dự báo KTTV hạn ngắn, hạn vừa ở Trung tâm QGDBKTTV, các Đài KTTV khu vực và các Trung tâm dự báo tỉnh đã được củng cố và phát triển thêm một bước, phục vụ có hiệu quả cho chỉ đạo sản xuất và phòng chống, giảm nhẹ thiên tai, nhất là thời tiết nguy hiểm, như bão, mưa lớn, lũ lụt và gió mùa đông bắc.

Việc xây dựng các công cụ dự báo đã được tăng cường, nhất là việc ứng dụng các công nghệ dự báo theo hướng tin học hoá, hiện đại hoá ở các Đài KTTV khu vực và các Trung tâm dự báo KTTV tỉnh, đã được quan tâm và có nhiều tiến bộ rõ rệt.

Công tác dự báo trong thời gian qua đã không ngừng được nâng cao, phục vụ có hiệu quả cho kinh tế-xã hội, dân sinh. Chúng ta tự hào là lực lượng lao động nữ trong Ngành KTTV đã góp phần đáng kể tạo nên các thành quả đó.

2. Kiến nghị

- Cách đánh giá dự báo đang sử dụng hiện nay đã được xây dựng hơn 40 năm, nhiều quy định không hợp lý và thiếu chặt chẽ, thậm chí không ít cơ sở dự báo không có đủ các văn bản quy định dẫn đến việc đánh giá tùy tiện, chêm chước, không thống nhất, tự làm ra sản phẩm và tự đánh giá chất lượng sản phẩm của mình...

Đề nghị Tổng cục tổ chức phối hợp xây dựng quy phạm thống nhất việc đánh giá chất lượng dự báo cho phù hợp với trình độ công nghệ hiện nay.